

UDK 886.3-1

Ivo Stropnik*Velenje***VISOKA PESEM MOJEMU MESTU***I*

*Nikoli nisem imel svojega vélikega belega mesta,
mesteca z grehom prikritim in skritim sprehodom,*

*z izbrano ponočno lučjo in govorečim labodom,
tako tlakovanega, da se naseli vanj ljubica zvesta.*

*V ljubezni neuka nevesta, gledam te kmet iz poljá,
v črno pšenico si zvabilo goste - kdor zobati zna:*

*ptice iz krajev brez morja, molitve različnih bogov,
besede, ki poimenujejo razumljivo in isto: domov.*

*A komu tukaj dom, če ne nekomu, ki je težko sidro
vrgel v sonce in svetlobo prepoznal za žarko rumeno,*

*ki mu pred očmi vstaja in za hrbtom zahaja, zmeraj
v loku mavrice zrno - mlin, nad mišjetihó usodo ...*

*Korenine mojega mesta so zoglenele, težko črno oglje
prinašajo v hišo prijatelji, ki dišim po jedru oreha.*

*Mesto, ki sem se v tebi dvanajstleten izgubil,
danes te prehodim v pol ure in še postojim*

*na levem ali desnem bregu Pake, pod grajskim bršljanom,
na sivi zemlji ob jezêrski vodi in v razvratnem parku -*

*Ni ti Túrek po dolinskem svetu posekal vseh hrastov,
še je zelen ta svet bukovja in nad vasmi vetrovi smrek.*

*Pazi na čredo svojih vasi, ne pozabi na očetovstvo
sosednjega trga; iz tiste smeri, od tiste njive*

*smo prišli in po tvoji zeleni trati razgrnili
bivalne kocke ...*

*- Deževen je dan. Otroci tvojega mesta so pozabili
pospraviti pisane zmaje, tvoj dež jih bo razmočil.*

*Ne pozabi, moje mesto, otrok je osrčje tvoje zemlje,
krhko vezivo med roko, poljubom in stoletji! -*

*- Pomladni bo dan. Tisoč jablan šlo bo k razcvetu,
a moralo bi jih za tisoč več. Kolikokrat že*

*sva bila gostitelja pod temi redkimi drevesi,
moje mesto, in kolikokrat še bo dragi gost rekel:*

*"To tvoje mesto diha!" In srcu ljuba veja:
"Glej me, ves dan bom danes zate lepa!"*

*Visoka pomlad prihaja nad mesto, murnovska slutnja
vstaja iz trat, a to ni pomlad za rože in rime ...*

*- A ko bo prevroč poletni dan, se bom izgubil
v promenade večno žive, goli živôtci posedijo*

*na terasah takrat, kakšno senco proti gozdu
na večer pogled ujame, a ti zakrij, razkrij se,*

*mesto moje, vnemi srca, nauči se strastne ljubezni
od starejših mest, privabi spet sejmarje in lect -*

*- jeseni, ko ti smeh pobegne v požgane trave
in te veter hladni v razdejanem parku vpraša:*

*"Moje mesto, ali imaš kaj rjave zemlje, da z dreves
poberem mrtvo listje, ki je zelenelo zate?"*

- In zimski te dnevi steptajo z najtežjimi čevlji;
takrat bom nate mislil, moje mesto, in ti risal

gazi po snegu - kakor sledi k svetemu večeru,
kakor se rojevata jezero in beli dvor besede.

II

- Nisem še končal besed o tebi, moje mesto,
ki mi jemlješ sladki sen aristokratske ljubezni.

Nisem še začel besed o tvojem biču, o brezbarvni zemlji,
o pustôtni solzi, ki leze po previsu belega zvona -

Tak zven je večen kot žalost stara pod mladostjo breze
in tišji od sladú svobode vranje pod oblaki.

Naj te s hvalnico tepem in dozorim v priznanje:
Nikjer te tako ne slavi zemlja kakor na celini

tvojega otroštva. - Spomni se blatnih dvorišč
in se pogrezni vanja. Tisoč rok se te je dotaknilo,

dvakrat toliko oči te je pomilovalo. Bil si otrok,
bal si se poti do čebelnjaka, vpil si na strah

za hrbtom, ko si od večerne molže prinašal vroče mleko
izbranega vimena. In v robidovi globači je obstajala

skrivnost in si drznil vanjo. Bila je težka hiša
čez strupeni gozd in v njej zelen modras,

a treba je bilo prinesti znamenje izza težkih vrat.
Nikoli nisi premaknil molitvenika ali zganil pajčevine;

ko si se vrnil čez brv in čez ribe, si premagal strah.
Pustil ti je oče zarezati v meso lesnike

in te potem močno udaril. Še velikokrat si razprl nož,
a zmeraj si se ustrašil te ostrine.

Prihajal je tvoj oče čudno skrivnostno
in čudno nemo od vsake sadežne veje

in zdelo se je, da jih šteje, da jih ogovarja z imeni.
Težko putrovko izberi, ki je srkala sok zate!

Igraj se z orehi in deli jedrca z dekleti,
ki ne morejo do njih.

Tak dom, žganjekuhan, kamnito zidan les,
s pobožno mizo in zblaznelimi angeli v gmajni.

V tak dom jutro ne prihaja prosit vstajenja,
jutro tu vzhaja.

O lastna imena mojega doma! Nikjer te tako
ne slavi zemlja kakor v mesečini tvojega očeta.

Spomni se njegovih velikih čevljev,
venomer odloženih k levemu podboju vrat,

kako si skočil vanje in padel,
ko si poskusil nekoč stopinje odraslega.

Tebi so bili namenjeni tisti božični čevlji,
ojoj kako so prve dni se lesketali! -

- Svetla celina otroštva je vsem enaka.
Prostorna in brezmadežna je.

Vetrovi z drugih celin se naseljujejo v njej.

*A glej, mlin brez mlina - ravnice brez ravnice.
Tišina brez tišine - zrno brez matere, očeta.*

*Klet brez miši - sod brez vehe,
kót brez pajčevine - kotek brez križane podobe -*

*Nikjer te tako ne slavi zemlja ...
O lastna imena mojega doma in vas za vasjo!*

III

*- Moje mesto. Naj rečem tiše ali glasneje
o obdarjenosti tvoje hiše: krite z otroškimi prsti*

*nétene s hrupnim življenjem in podplutimi očmi;
naj pričam o tvoji zdelani rjuhi in razsuti odeji:*

*težki kubiki zemlje te bremenijo in obtežijo;
daleč od morja vežeš na rano ostri kras in sol,*

*zvezeno si, moje mesto, kakor protireformacijski
mašniški prt, ko ti podarjam pridevnike slavljenja;*

*naj zidam, naj rušim tvojo utrdbo: naj brez glasu
zasujem kri svojih ust ...*

*Jaz sem tvoj favn in ti si vso pohotno gričevje. -
Si divji smeh visokega polja in mižečnost očesa. -*

*Ti mižeče oko mojega mesta, in še pod veko
trda lupina oreha, si gluha sliva.*

*Zaradi tvojih in svojih pravil bom tu na veke izobčen:
ker branim čast bezga, ker hodim korak mlade vdove ...*

*Imenuj to moje mlado hrepenenje kakor hočeš,
ne upihneš zlahka vetrnice otroka in mlina starca ...*

*- Moje mesto, tvoj junaški vrvohodec je žlebár,
dlani ima razbeljene od bele pločevine.*

*Visoko navzgor pogledujem za njegovim lahkim srcem,
kdaj bo vratolomno strgal nit in prepolovil misel-mit*

*o tako črnem zlatu, da se Njene jutranje prsi
ne spominjajo več beline. -*

*- Nekje ti mora biti gorkó! Sò kraji,
kjer nam bi lahko bilo lepše, a je v naših žilah takó,*

da stalno najdevamo stare ceste.

- Kaj boš tam počel? Nikoli nič drugega, samo Pesnik.

*Na tisoče vozovnic sem shranil v to mesto
(in do svoje vasi). Tu bi rad rekel nekaj zadnjih besed.*

*O lastna imena mojega doma! Nikjer te tako ne slavi zemlja
kakor na celini tvojega očeta.*

(Velenje, avgust 1994)

Iz rkp. Lastna imena mojega doma, 1994